

I si no parlem d'oficialitat?

DAVID VILA I ROS

Quin paper hauria de tenir la llengua espanyola en uns Països Catalans independents? Durant la campanya electoral vam sentir arguments de tota mena i, també, autèntics disbarats. A parer meu, ser conscients del pes específic del català en la configuració de la nostra identitat col·lectiva i, alhora, copsar la rellevància que, socialment, tenen altres llengües —no tan sols una—, haurien de ser els punts de partida de tota proposta.

La classe política s'ha decantat, majoritàriament, per assegurar que, en un context d'independència del Principat, el català i l'espanyol compartirien oficialitat, si bé el català, com a llengua pròpia del país, hi tindria un caràcter preferent. Sempre, però, amb l'excepció de l'Aran, on l'occità també seria cooficial i on, pel fet de ser-ne la llengua pròpia, seria la que gaudiria d'aquest rol de preferència.

D'entrada, cal dir que una cooficialitat en el marc d'un estat català tindria ben poc a veure amb una cooficialitat en l'actual marc espanyol. Ara per ara, la situació és de subordinació legal del català, el qual, a més a més, està subjecte als atacs constants que profereixen els poders fàctics espanyols. En uns Països Catalans independents, aquests atacs haurien de desaparèixer i la llengua pròpia, amb el rol de preferent garantit en tots els àmbits, tindria molta més capacitat per avançar vers la plena normalitat. N'hi hauria prou? No ho crec. La sociolingüística ens demostra que tots els països que han accedit a la independència han normalitzat la seva llengua gràcies al fet d'haver-la convertida en l'única llengua oficial. No cal més que mirar la història. En un context de llengües en contacte, és a dir, allò que hom anomena normalment «bilingüisme», la llengua dominant sempre s'acaba imposant a la minorada. En el cas català, i encara que disposéssim del nostre Estat, la llengua espanyola, per raons demogràfiques i econòmiques globals, continuaria essent la poderosa i, per tant, un risc per a la normalització de la pròpia.

A l'altre extrem, moltes veus s'han pronunciat a favor de l'oficialitat única del català. De raons no els en manquen, com acabem d'exposar. Fer que una llengua dominant, diferent de la pròpia, sigui cooficial en un territori és, en certa manera, un suïcidi lingüístic.

Ara bé, ¿aquesta proposta no pot esdevenir, sense voler-ho, un obstacle per a aquells milers de catalans que, partidaris de la independència, tenen l'espanyol com a llengua d'ús habitual? Seria paradoxal que la llengua, que ha estat el pal de paller de la configuració de la nostra identitat col·lectiva, la principal eina de cohesió social, esdevingués, a l'hora de fer el pas decisiu vers la independència nacional, una barrera que, instrumentalitzada pels sectors espanyolistes, generés dubtes a una part del poble català.

Si prenem solament elements objectius, tenim que el català és la llengua pròpia dels Països Catalans, amb l'excepció de l'Aran i la Fenolheda, on és l'occità, i de diverses comarques interiors del País

Valencià, on és l'espanyol. A més, una part important de la població catalana té com a llengua d'ús habitual l'espanyol i, a la Catalunya del Nord, el francès. I, per reblar-ho, desenes de milers de catalans s'expressen quotidianament en alguna de les prop de tres-cents llengües parlades arreu del territori. L'escenari lingüístic és, doncs, complex, i legislar en la matèria, tot un repte.

La meua proposta parteix d'un enfocament estratègic: i si no parléssim de llengües oficials? El nostre objectiu és que el català esdevingui la llengua majoritària en tots els espais d'ús, llevat dels territoris on no és la pròpia, i que ningú no pugui tenir la sensació —perquè moltes vegades són només sensacions— que és discriminat per raó de llengua. Per aconseguir-ho, ja hem explicat que el català necessita un marc legal que li doni preferència. Ara bé, si el mot «oficial» és un obstacle, la millor alternativa, utilitzada ja per diversos estats, seria no parlar literalment de llengua oficial, sinó,

per contra, fonamentar el marc legal en el concepte de llengua pròpia. I aquesta és, indubtablement, la catalana, amb les excepcions territorials ja esmentades. Partint d'aquesta premissa, doncs, seria perfectament lògic desenvolupar una legislació lingüística que li donés preferència total i la convertís, per tant, en la llengua d'ús de l'Administració, el sis-

tema educatiu i els mitjans de comunicació. Oficialitat *de facto* o, dit d'una altra manera, la llengua necessària als Països Catalans.

Alhora, emperò, caldria desenvolupar una normativa complementària que garantís l'aprenentatge de l'anglès i l'espanyol en el sistema educatiu i que reconegués explícitament la riquesa cultural que repre-

senta la diversitat lingüística. Les persones que normalment usen l'espanyol se sabrien cobertes legalment pel nou estat i, ensems, estariem oferint un nou model per a gestionar la diversitat, no sols lingüística, sinó també cultural, que seria exportable a altres realitats similars.

Limitant-nos a no parlar d'oficialitat, si bé oficialitzant la llengua catalana a tots els efectes, alhora que reconeixent legalment les altres llengües, faríem el pas decisiu vers la completa normalització del català.

Sabem perfectament que, si volem assolir aquesta normalitat, ens calen uns Països Catalans independents. Alhora, i aquí ja amplio la mirada, vull pensar que no exigim la independència amb la finalitat de reproduir els models socials, econòmics i tampoc lingüístics propis dels altres estats, sinó per dur a terme una transformació real en la nostra organització col·lectiva, una revolució, en el sentit etimològic del terme, que ens permeti d'arribar a una societat verament democràtica, profundament igualitària i basada en el respecte a la diversitat. I els catalans, que hem esdevingut una anomalia a Europa pel fet d'haver salvat la llengua en entorns hostils, hauríem d'aprofitar l'oportunitat per a demostrar que les llengües són un patrimoni col·lectiu que hem de saber mantenir; entenent, però, que cada país ha de donar una prioritat legal exclusiva a la llengua pròpia. ◆

PLAERS D'AMETLLA

Trias Galetes - Biscuits SA
 Ctra. de Sils, 36
 17430 Santa Coloma de Farners
 Tel. 972 84 12 13
www.trias.cat